

Байдюк Л.М.

*викладач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у
початковій школі*

Уманського державного педагогічного університету

імені Павла Тичини

м. Умань, Україна

Сич Марія

Студентка III курсу факультету початкової освіти

Уманського державного педагогічного університету

імені Павла Тичини

м. Умань, Україна

СУТНІСТЬ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В УЧНІВСЬКОМУ КОЛЕКТИВІ

Колектив – могутній важіль виховання, і тільки в ньому завдяки спілкуванню й активній спільній діяльності формуються провідні риси особистості [2]. Відокремлення людини від соціального середовища – це соціально-психічний вакуум, який стоїть на заваді розвитку окремої людини. Оцінюючи роль колективу у вихованні, слід мати на увазі, що жодні благородні цілі ніколи не були досягнуті без об'єднання людей на певних засадах. Не можна відкинути все краще, що стосувалося колективістського виховання: вироблення навичок взаємодії і взаємодопомоги, поваги до інших, до суспільства, вміння рахуватися з нормами життя. Без цього неможливо виховати свідомого громадянина, повноцінного члена суспільства [4].

Я. А. Коменський стверджував, що з кожної людини можна зробити людину. Але для того, щоб людина стала людиною, її треба виховувати. Роль одного з таких «вихователів» виконував учнівський колектив [1, с. 39–58].

Колектив – організована форма об'єднання людей на основі цілеспрямованої діяльності. Дитячий колектив – об'єднання дітей, згуртованих спільною корисною діяльністю (навчанням, працею, спортом, громадською роботою).

Виховний вплив колективу здійснюється в багатьох напрямках. Передусім він реалізується у колективній діяльності учнів. У ній видно успіхи та невдачі кожного вихованця, їх причини. Згуртований колектив одразу ж використовує необхідні заходи: схвалює або засуджує діяльність учня. Успіхи кращих стають прикладом для наслідування.

Процес включення учня в систему колективних відносин складний, неоднозначний і часто базується на протиріччях. Школярі, майбутні члени колективу, відрізняються один від одного станом здоров'я, зовнішністю, рисами характеру, вмінням спілкуватись, знаннями та ін. Тому вони по-різному входять в систему колективних відносин, викликають неоднакову реакцію зі сторони товаришів.

Існує три найпоширеніші моделі розвитку взаємин між особистістю і колективом, а саме: 1) особистість підкоряється колективу (конформізм); 2) особистість і колектив перебувають в оптимальних стосунках (гармонія); 3) особистість підкоряє собі колектив (нонконформізм). Кожен вид стосунків по-своєму впливає на формування особистості в колективі.

Для гуманних стосунків між членами колективу характерний постійний дружелюбний тон, увага один до одного, готовність допомогти товаришеві. Це сприяє формуванню гуманної людини, хорошого товариша, друга.

У вихованні особистості в колективі вагому роль відіграє громадська думка. Вона впливає на дитину у щоденному її житті та діяльності.

Важливим засобом виховання особистості в колективі є критика і самокритика. Критика допомагає позбутися недоліків у поведінці, запобігти можливим негативним вчинкам. Справедлива, доброзичлива критика спонукає порушника до роздумів і усвідомлення неправомірності своєї поведінки та до самокритичності.

Правильно поставлене колективне виховання передбачає розумне поєднання самостійного розвитку особистості з урахуванням потреб колективу. Виховний вплив колективу на його членів посилюється у поєднанні педагогічного керівництва зі створенням умов для вияву вихованцями самостійності та ініціативи. У таких колективах ролі його учасників адекватні їхнім можливостям, а контроль за їхньою діяльністю переростає у самоконтроль [3].

Отже, колектив був, є і буде важливим інструментом реалізації виховних завдань у суспільстві, бо життя кожного проходить у соціальному середовищі, тобто в колективі. Соціальне оточення мало, має і буде мати вирішальний вплив на процес соціалізації особистості вихованця та на її самоактуалізацію [2].

Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі форм і методів, спрямованих на підвищення ефективності виховання особистості в колективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Левківський М. В. Історія педагогіки: Підручник / Вид. 2-ге, доповнене. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 376 с.

2. http://eduknigi.com/ped_view.php?id=258
3. <http://www.br.com.ua/referats/Pedagogica/11961-1.html>
4. http://pidruchniki.ws/pedagogika/kolektiv_osobistist